

Nowy rozdział w ochronie wolności słowa i debaty publicznej

19.06.2026

Ustawa o szczególnych środkach ochrony w postępowaniu cywilnym osób uczestniczących w debacie publicznej, zwana ustawą anty-SLAPP, wkrótce wejdzie w życie. To ważny krok w kierunku wzmocnienia ochrony wolności słowa, prawa do publicznej debaty oraz usprawnienia wymiaru sprawiedliwości w Polsce.

Prezydent RP Karol Nawrocki podpisał dzisiaj (19.06) Ustawę chroniącą Polaków przed uciszaniem krytyki w debacie publicznej. Pozwy typu SLAPP (Strategic Lawsuits Against Public Participation) były dotąd wykorzystywane przez podmioty dysponujące dużymi zasobami - takie jak korporacje, politycy czy instytucje - jako narzędzie zastraszania i tłumienia krytyki.

Koniec zastraszania obywateli przez bezpodstawne pozwy

Takie pozwy nie mają na celu faktyczne egzekwowanie roszczeń, lecz służą wywołaniu przeciągających się i kosztownych procesów sądowych, które odstraszały obywateli od angażowania się i wypowiadania się w istotnych kwestiach społecznych.

Sąd nie będzie już narzędziem do zastraszania obywateli. Przez lata silniejsi - politycy, korporacje i instytucje - wykorzystywali pozwy jako broń przeciwko debacie publicznej, by zamknąć usta tym, którzy zadają niewygodne pytania. Teraz to się zmienia.

Nowe przepisy wprowadzają m.in.:

- możliwość oddalenia lub odrzucenia pozwu już na wstępnym etapie, jeśli sąd uzna go za oczywiście bezzasadny lub nadużycie prawa procesowego;
- obowiązek powoda do wykazania, że powództwo nie ma na celu blokowania debaty publicznej;
- trzy miesiące na decyzję sądu w sprawach dotyczących oczywiście bezzasadnych pozewów;
- katalog przesłanek wskazujących na charakter SLAPP pozwu, m.in. wygórowane roszczenia finansowe czy działania utrudniające obronę;
- możliwość nałożenia kaucji na powoda i pełnego pokrycia kosztów postępowania przez inicjującego bezzasadny proces;
- wysokie grzywny za nadużywanie systemu sądowego, sięgające nawet 100-krotności minimalnego wynagrodzenia;
- obowiązek publikacji przegranej sprawy na koszt powoda;
- szerszą rolę organizacji pozarządowych wspierających pozwanych.

Ochrona wszystkich uczestników debaty publicznej

Dziennikarze, aktywiści i zwykli obywatele nie będą już ryzykować wieloletnich procesów tylko dlatego, że mówią prawdę lub pytają o ważne sprawy. Państwo chroni tych, którzy działają w interesie publicznym. Proces sądowy przestanie być karą samą w sobie. Dzięki ustawie anti-SLAPP niepożądane sprawy będą mogły być szybko oddalane z systemu, bez narażania ludzi na koszty i stres.

Kończymy czas, gdy duże firmy i wpływowe osoby miały przywilej finansowej i prawnej przewagi.

Ustawa przywraca elementarną sprawiedliwość obywatelską i daje ludziom narzędzia, by mogli mówić bez obaw.

Nowe przepisy wdrażają unijne standardy ochrony przed pozwami SLAPP i wykraczają poza minimalne wymogi, gwarantując szerszą ochronę wolności słowa oraz uczestników debaty publicznej.